

Όνοματεπώνυμο: .....

Μάθημα: Φυσική Γ' Λυκείου

Αξιολόγηση : .....

ΘΕΜΑ Α

Στις ερωτήσεις **A1-A4** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα, το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

A1. Η συχνότητα μιας εξαναγκασμένης ταλάντωσης

- α) είναι ίση με τη συχνότητα του διεγέρτη
- β) είναι πάντα ίση με την ιδιοσυχνότητα του ταλαντωτή
- γ) εξαρτάται από την αρχική ενέργεια της ταλάντωσης
- δ) είναι ίση με το άθροισμα της συχνότητας του διεγέρτη και της ιδιοσυχνότητας του ταλαντωτή.

Μονάδες 5

A2. Δύο σφαίρες Α και Β με ίσες μάζες, μία εκ των οποίων είναι ακίνητη, συγκρούονται κεντρικά και ελαστικά. Το ποσοστό της μεταβιβαζόμενης ενέργειας από τη σφαίρα που κινείται στην αρχικά ακίνητη σφαίρα είναι:

- α) 100%
- β) 50%
- γ) 40%
- δ) 0%

Μονάδες 5

A3. Διακρότητα δημιουργείται από τη σύνθεση δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων ίδιας διεύθυνσης, με ίδιο πλάτος, γύρω από την ίδια θέση ισορροπίας, όταν οι ταλαντώσεις αυτές έχουν:

- α) ίσες συχνότητες και ίδια φάση
- β) ίσες συχνότητες και διαφορά φάσης $\frac{\pi}{2}$

- γ) παραπλήσιες συχνότητες
- δ) ίσες συχνότητες και διαφορά φάσης π .

Μονάδες 5

A4. Σε ποια βασική αρχή της Φυσικής στηρίζεται ο νόμος της ηλεκτρομαγνητικής επαγωγής ($E_{επ}$)

- α) Στην αρχή διατήρησης του ηλεκτρικού φορτίου
- β) Στην αρχή διατήρησης της ενέργειας
- γ) Στον 3^ο νόμο του Νεύτωνα
- δ) Στην αρχή διατήρησης της μαγνητικής ροής

Μονάδες 5

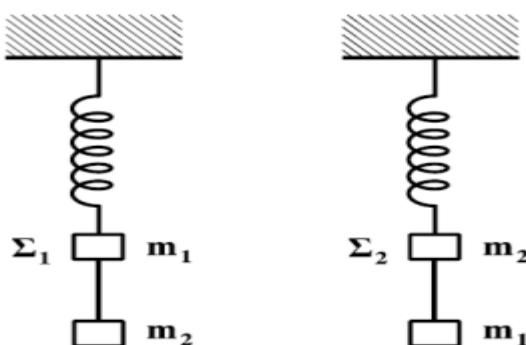
A5. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα κάθε πρότασης και δίπλα σε κάθε γράμμα τη λέξη **Σωστό**, για τη σωστή πρόταση και τη λέξη **Λάθος** για τη λανθασμένη.

- α) Το φαινόμενο του συντονισμού παρατηρείται μόνο σε εξαναγκασμένες ταλαντώσεις.
- β) Σε μια απλή αρμονική ταλάντωση αυξάνεται το μέτρο της ταχύτητας του σώματος που ταλαντώνεται καθώς αυξάνεται το μέτρο της δύναμης επαναφοράς.
- γ) Ο κανόνας του Lenz ισχύει μόνο όταν ο ρυθμός μεταβολής της μαγνητικής ροής που διέρχεται από ένα κλειστό κύκλωμα είναι χρονικά σταθερός
- δ) Η σύνθεση δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων, της ίδιας διεύθυνσης που γίνονται γύρω από το ίδιο σημείο με συχνότητες που διαφέρουν λίγο μεταξύ τους, είναι απλή αρμονική ταλάντωση.
- ε) Σε μια εξαναγκασμένη ταλάντωση η ενέργεια που προσφέρεται στο σύστημα αντισταθμίζει τις απώλειες και έτσι το πλάτος της ταλάντωσης διατηρείται σταθερό.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

B1. Δύο όμοια ιδανικά ελατήρια κρέμονται από δύο ακλόνητα σημεία. Στα κάτω άκρα των ελατηρίων δένονται σώματα Σ_1 και μάζας m_1 και Σ_2 και μάζας m_2 . Κάτω από το σώμα Σ_1 δένουμε μέσω αβαρούς νήματος άλλο σώμα μάζας m_2 , ενώ κάτω από το Σ_2 σώμα μάζας m_1 ($m_1 \neq m_2$), όπως φαίνεται στο σχήμα.

Αρχικά τα σώματα είναι ακίνητα. Κάποια στιγμή κόβουμε τα νήματα και τα σώματα Σ_1 και Σ_2 αρχίζουν να ταλαντώνονται. Αν η ενέργεια της ταλάντωσης του Σ_1 είναι E_1 και του Σ_2 είναι E_2 , τότε:

α. $\frac{E_1}{E_2} = \frac{m_2}{m_1}$

β. $\frac{E_1}{E_2} = \frac{m_2^2}{m_1^2}$

γ. $\frac{E_1}{E_2} = 1$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας (μονάδες 6)

Μονάδες 8

B2. Κατά τη σύνθεση δύο απλών αρμονικών ταλαντώσεων με παραπλήσιες συχνότητες f_1 και f_2 , ίδιας διεύθυνσης και ίδιου πλάτους, που γίνονται γύρω από την ίδια θέση ισορροπίας, με $f_1 > f_2$, παρουσιάζονται διακροτήματα με περίοδο διακροτήματος $T_\Delta = 2$ s. Αν στη διάρκεια του χρόνου αυτού πραγματοποιούνται 200 πλήρεις ταλαντώσεις, οι συχνότητες f_1 και f_2 είναι:

α. $f_1 = 200,5$ Hz, $f_2 = 200$ Hz

β. $f_1 = 100,25$ Hz, $f_2 = 99,75$ Hz

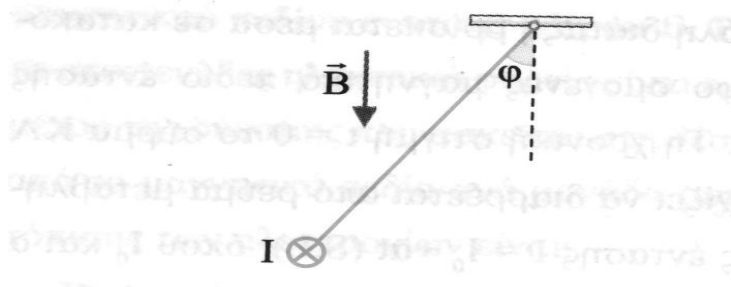
γ. $f_1 = 50,2 \text{ Hz}$, $f_2 = 49,7 \text{ Hz}$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας (μονάδες 6)

Μονάδες 8

B3. Οριζόντιος αγωγός μήκους L βρίσκεται εντός ομογενούς μαγνητικού πεδίου έντασης $\vec{B}$. Οι δυναμικές γραμμές του πεδίου διεύθυνση κατακόρυφη και φορά προς τα κάτω. Ο αγωγός διαρρέεται από ρεύμα έντασης I και ισορροπεί ακίνητος με τη βοήθεια τεντωμένου μονωτικού νήματος. Το νήμα είναι ακλόνητο στερεωμένο σε σημείο της οροφής και σχηματίζει γωνία ϕ με την κατακόρυφο. Εγκάρσια τομή του αγωγού απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα.

Για τη γωνία ϕ ισχύει

α. $\varepsilon\phi\phi = \frac{BIL}{2mg}$

β. $\varepsilon\phi\phi = \frac{BIL}{mg}$

γ. $\varepsilon\phi\phi = \frac{2BIL}{mg}$

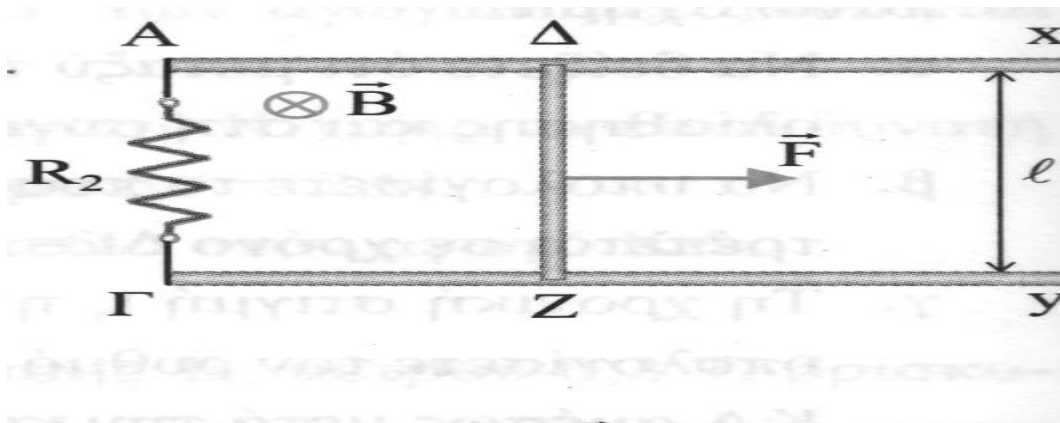
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μονάδες 2)

Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας (μονάδες 7)

Μονάδες 9

ΘΕΜΑ Γ

Ευθύγραμμος οριζόντιος αγωγός ΔΖ μήκους $L=0,5\text{m}$, μάζας $m=0,25\text{kg}$ και αντίστασης $R_1= 1,5\Omega$ ηρεμεί πάνω σε δύο λείους , παράλληλους και οριζόντιους αγωγούς Αχ και Γγ αμελητέας ωμικής αντίστασης. Τα άκρα Α και Γ των δυο αγωγών συνδέονται μεταξύ τους μέσω ωμικού αντιστάτη $R_2=0,5\Omega$. Η όλη διάταξη βρίσκεται εντός ομογενούς μαγνητικού πεδίου έντασης $\vec{B}$, μέτρου 2 T . Οι δυναμικές γραμμές του πεδίου είναι κατακόρυφες με φορά προς τα κάτω, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα. Τη χρονική στιγμή $t_0 = 0$ ασκούμε στον αγωγό ΔΖ σταθερή δύναμη $\vec{F}$, παράλληλη προς τους αγωγούς Αχ και Γγ. Ο αγωγός ΔΖ αρχίζει να κινείται έχοντας τα άκρα του συνεχώς σε επαφή με τους Αχ και Γγ και παραμένοντας κάθετος σε αυτούς. Ο ΔΖ σύντομα αποκτά (οριακή) ταχύτητα μέτρου $u_{op} = 5\text{m/s}$

Να υπολογίσετε:

Γ1. Την ηλεκτρεγερτική δύναμη από επαγωγή που αναπτύσσεται στο κύκλωμα τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο αγωγός ΔΖ αποκτά οριακή ταχύτητα.

Γ2. Την ισχύ που καταναλώνεται στον αντιστάτη αντίστασης R_2 τη χρονική στιγμή t_1 κατά την οποία η ταχύτητα του αγωγού ΔΖ έχει μέτρο $u_1=2\text{m/s}$

Γ3. Το μέτρο της επιτάχυνσης του αγωγού ΔΖ τη χρονική στιγμή t_1

Γ4. Τον ρυθμό μεταβολής της επαγωγικής τάσης στα άκρα του αγωγού ΔΖ την χρονική στιγμή t_1

Δίνονται για τις πράξεις: $\epsilon\phi(\pi/5) = 0,75$ και $\pi^2 = 10$.

Μονάδες (5+7+7+6)

ΘΕΜΑ Δ

Το κάτω άκρο κατακόρυφου ιδανικού ελατηρίου σταθεράς $K = 25 \text{ N/m}$ είναι στερεωμένο στο έδαφος. Στο επάνω άκρο του ελατηρίου ηρεμεί προσδεδεμένο σώμα Σ_1 , μάζας $m_1 = 1 \text{ kg}$. Σώμα Σ_2 συγκρατείται ακίνητο στην ίδια κατακόρυφο με το σώμα Σ_1 και επάνω από το τελευταίο σε ύψος $h = 0,35 \text{ m}$, όπως απεικονίζεται στο διπλανό σχήμα. Απομακρύνουμε το σώμα Σ_1 από τη θέση ισορροπίας του, συσπειρώνοντας επιπλέον το ελατήριο κατά $d = 0,4 \text{ m}$. Αφήνουμε το σώμα Σ_1 ελεύθερο να κινηθεί, χωρίς να του προσδώσουμε αρχική ταχύτητα και κάποια μεταγενέστερη χρονική στιγμή εκτοξεύουμε το σώμα Σ_2 κατακόρυφα προς τα κάτω με αρχική ταχύτητα u_0 .

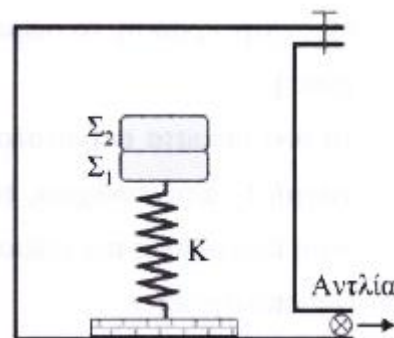
Καθώς το σώμα Σ_1 ανέρχεται για πρώτη φορά προς τη θέση ισορροπίας του συγκρούεται πλαστικά με το σώμα Σ_2 και το συσσωμάτωμα που δημιουργείται ακινητοποιείται μόνιμα αμέσως μετά την κρούση. Η χρονική διάρκεια της κρούσης είναι αμελητέα και η συσπίρωση του ελατηρίου τη στιγμή της κρούσης είναι $s = 0,6 \text{ m}$. Να υπολογίσετε:

Δ1. Τη μάζα του σώματος Σ_2 .

Δ2. Το χρονικό διάστημα που παρέρχεται από τη χρονική στιγμή κατά την οποία αφήσαμε το σώμα Σ_1 ελεύθερο έως τη χρονική στιγμή κατά την οποία συντελείται η κρούση.

Δ3. Το μέτρο της ταχύτητας u_0 .

Τοποθετούμε το συσσωμάτωμα σε κλειστό δοχείο, όπως απεικονίζεται στο διπλανό σχήμα και αφαιρούμε τον αέρα με τη βοήθεια αντλίας. Στη συνέχεια, γεμίζουμε το δοχείο με υγρό. Τη χρονική στιγμή $t_0 = 0$ προσκολλούμε ακαριαία επάνω στο σώμα Σ_2 άλλο σώμα Σ_3 , οπότε το σύστημα των τριών σωμάτων αρχίζει αμέσως να εκτελεί φθίνουσα ταλάντωση μικρής σταθεράς απόσβεσης b . Το πλάτος της ταλάντωσης ελαττώνεται εκθετικά με τον χρόνο, σύμφωνα με τη σχέση $A = 0,2e^{-\lambda t}$.

Δ4. Να υπολογίσετε την ενέργεια που απορροφά το υγρό από το ταλαντούμενο σύστημα στη διάρκεια κίνησης του τελευταίου.

Δ5. Εάν η συσπίρωση του ελατηρίου στο τέλος της πρώτης περιόδου της φθίνουσας ταλάντωσης είναι $\Delta l = 0,65 \text{ m}$, να υπολογίσετε το επί τοις εκατό ποσοστό ελάττωσης του πλάτους της φθίνουσας ταλάντωσης σε μία περίοδο.

Δίνεται $g = 10 \text{ m/s}^2$. Οι διαστάσεις των σωμάτων θεωρούνται αμελητέες.

Μονάδες (4+5+5+5+6)

Βιβλιογραφία

[1] Θέματα Πανελληνίων εξετάσεων

[2] Πενέσης – Συνοδινός.